

Boommarternieuws (Marternieuws 23)

De boommarter zet zijn opmars verder. Na de intussen gebruikelijk geworden verkeersslachtoffers uit de regio Kalmthout en de herbevestiging van de aanwezigheid van de soort op een aantal andere plaatsen werden er ook op enkele nieuwe locaties in de provincies Antwerpen en Limburg voor het eerst boommarters vastgesteld.

Antwerpen

In de vorige editie van Marternieuws berichtten we al over de boommarters die Joost Reyniers in de Scheldestreek van Hingene (provincie Antwerpen) kon filmen. Twee verschillende boommarters verschenen ook de afgelopen maanden regelmatig voor de camera. Intussen weten we met zekerheid dat het een mannetje en een vrouwtje zijn. Naar alle waarschijnlijkheid mogen we volgend jaar dus een nest jongen verwachten.

Op 5 mei 2017 fotografeerden we een boommarter op een locatie waar de soort nog niet eerder werd vastgesteld: in het Broek De Naeyer (Willebroek, provincie Antwerpen). Dit is op zo'n 8 km in vogelvlucht van de boommarters in Hingene. De bossen in de omgeving van Willebroek (Rupelstreek) zijn omgeven door drukke verkeersassen en verstedelijkte zones. Toch is deze boommarter er in geslaagd om deze te overbruggen. Dit hoeft niet te verwonderen: in eerdere edities van Marternieuws hadden we het al over de dispersiecapaciteit van de soort en het vermogen om geïsoleerde bossen te bereiken. Denken we maar aan de vondst van zendermarter Alain nabij de ingang van de Westerscheldetunnel, in een volkomen open landschap waar in de wijde omtrek nergens een bos te bespeuren valt.

Boommarter in Willebroek, 5 mei 2017, foto INBO

In de vorige editie vermeldden we al de boommarters die in Zoersel werden gefilmd door Koen de Smet. Dit nieuwe filmpje, gemaakt op 4 augustus 2017, willen we jullie niet onthouden.

<https://vimeo.com/247788725>

Verder zijn er opnieuw een reeks verkeersslachtoffers gevallen in het noordwesten van de provincie:

15 juli 2017: boommarter gemeld door Guy Heutz in de Sint Jobsesteenweg in Brasschaat, ingezameld door Lucas Bergmans. Het betrof een adult, seksueel actief mannetje van 1628 gram. In de maag zat een groot nestjong van een merel, twee braambessen en een middelgrote rups.

Boommarter ingezameld in Brasschaat, 15 juli 2017, foto Lucas Bergmans

6 september 2017: boommarter ingezameld door Philippe Helsen in de Elshoutbaan in Brasschaat. Een wijfje van 1130 gram – gerefereerd aan toestand en gewicht van baarmoeder en eierstokken een eerstejaarsdier, d.i. geboren dit voorjaar. Ook de tandslijtage bevestigt deze leeftijd. De maag was leeg.

Boommarter ingezameld in Brasschaat, 6 september 2017, foto Philippe Helsen

7 november 2017: marter gemeld in Zandvliet via wnm.be, met foto waaruit bleek dat het om een boommarter ging. De boommarter werd vervolgens ingezameld door Lucas Bergmans – nog niet geautopseerd.

14 november 2017: boommarter ingezameld door boswachter Jef De Winter in de Antwerpsesteenweg in Essen – nog niet geautopseerd.

Limburg

Ook in Limburg beginnen de meldingen toe te nemen. In de bossen ten noordoosten van Genk (omgeving Bokrijk) worden er al sinds enkele jaren af en toe waarnemingen gedaan en in 2014 werd de soort er voor het eerst op beeld vastgelegd (Marternieuws 15). Sindsdien volgden er nog een aantal beeldopnames door meerdere personen. Vermeldenswaard zijn ook de cameravalopnames van Erwin Vandeput op 27 september en 5 oktober 2016 in een klein bosje achterin een tuin in Zonhoven.

<https://vimeo.com/247801929>

De opname van Jos Tuininga van afgelopen mei die we vermeldden in de vorige editie van Marternieuws kreeg dit najaar pers aandacht, waaruit nog maar eens blijkt dat de soort in Vlaanderen nog steeds een grote nieuwsaarde heeft.

Deze zomer werden voor het eerst ook twee verkeersslachtoffers genoteerd in diezelfde streek, het eerste op 27 augustus in de Kauwbosstraat in Zonhoven en het tweede op 2 september op de

Genkersteenweg in Genk. De dode marters werden gefotografeerd waardoor we met zekerheid weten dat het wel degelijk om boommarters ging, helaas werd geen van beide ingezameld. We zouden dan ook via deze weg een warme oproep willen plaatsen om het marternetwerk te contacteren bij elke waarneming van een dode boommarter of bij geval van twijfel. Elke dode boommarter kan ons potentieel veel ecologisch relevante informatie over de lokale populatie aanleveren, en elk genetisch staal is waardevol. In het Provinciaal Natuurcentrum in Bokrijk is er een diepvriezer van het marternetwerk ter beschikking om de dieren tijdelijk op te slaan voor ze naar de INBO-vestiging in Geraardsbergen gaan.

In de nasleep van de persaandacht voor de boommarters in de regio Genk bereikte ons ook nog een wapenfeit van 2014 uit het noorden van de provincie. Op 30 juli 2014 zag Geert Tilmans overdag twee boommarters in het natuurgebied Lozerheide in Bocholt. Van één van de twee kon hij een foto maken. Gezien het tijdstip van het jaar kunnen het zeer wel mogelijk al twee volgroeide jongen geweest zijn, of een moeder met een jong. Nog een andere mogelijkheid is een volwassen mannetje en vrouwtje – de zomer is immers het parseizoen bij boommarters. Hoe dan ook duidt deze waarneming op vestiging in 2014.

Boommarter in Lozerheide (Bocholt) op 30 juli 2014, foto Geert Tilmans

Dit najaar verscheen een cameraval-opname van een boommarter in het Hobos in Overpelt (provincie Limburg) op sociale media en ook deze waarneming kreeg persaandacht. De opname die gemaakt werd door boswachter Eddy Ulenaers dateert van 26 november. Het Hobos is nog een plaats waar voor het eerst boommarter wordt vastgesteld en bevindt zich op een 12 tal km ten zuidwesten van Lozerheide.

Brussel

Op 5 september 2017 vond Brussels boswachter Willy Vandevelde in de Lorrainedreef in Ukkel een boommarter. Het verkeersslachtoffer werd ingezameld. Het was een zwaar toegetakeld exemplaar, alle ingewanden en alle schedelfragmenten (inclusief tanden) waren weg, maar we hebben toch het (gebroken) baculum of penisbeentje teruggevonden. Naast tandslijtage is ook het gewicht van het baculum goed bruikbaar om de leeftijdscategorie te bepalen. Zo weten dat dit een eerstejaars mannetje was (geboren in het voorjaar, dus vijf tot zes maanden oud). [Dispersie](#) bij boommarters kan ten vroegste vanaf augustus plaatsvinden (maar evengoed pas in het volgende voorjaar). We kunnen dus niet met zekerheid stellen dat deze boommarter in de onmiddellijke omgeving van de vindplaats is geboren, maar het is aannemelijk dat dit exemplaar nog niet van héél ver komt. Mogelijk was er dus voortplanting in het Zoniënwoud... Het vorige (en tot dan enige) verkeersslachtoffer van boommarter in Brussel dateert van 1999, in hartje stad: op het Meiserplein in Schaarbeek in mei 1999, een mannetje, vermoedelijk in zijn tweede levensjaar. Op 9 mei 1999 werd nog een mannelijk verkeersslachtoffer (eveneens vermoedelijk in zijn tweede levensjaar) ingezameld in het nabije Halle. De soort werd voorlopig nog niet vastgesteld via cameravalonderzoek in het Zoniënwoud, ondanks de recente inspanningen in het kader van diverse projecten in en om het Zoniënwoud.

Boommarter uit Ukkel, ingezameld op 5 september 2017, het gebroken baculum is te zien ter hoogte van de scheiding tussen de rechter achterpoot en de open buikholte, foto INBO.

West-Vlaanderen

Weinig nieuws uit West-Vlaanderen, behalve dat er nog steeds regelmatig minstens één boommarter wordt gefotografeerd of gefilmd met cameravallen in het Wijnendalebos (Torhout-Ichtegem). Er is nog geen zekerheid of het hier om meerdere individuen gaat.

<https://vimeo.com/247789545>

Boommarter in het Wijnendalebos, 10 december 2017, beelden Kamil Daneels

De komende jaren mogen we ons aan nog meer boommartervondsten in diverse bossen in Vlaanderen verwachten. De boommarter is bij ons en in de ons omliggende landen bezig aan een opmerkelijke comeback en treedt hiermee – samen met enkele andere, nu nog heel zeldzame roofdieren – in de voetsporen van vos en steenmarter. Boommarters blijven vooralsnog sterk gebonden aan bossen voor hun overleving en voortplanting, we hoeven dus niet meteen te verwachten dat boommarters in Vlaanderen even talrijk zullen worden als steenmarters.